

Sobre educació política*

Antoni P. Garau

La vericitat és una mena de religió. L'home que parla dient sempre la seva veritat, això és, les paraules apropiades a allò que sent i no altres, podrà ésser alguna vegada cruel; però a la llarga se li perdonarà la seva falta de caritat quan el temps caigui dolç sobre la llaga oberta. El mal estaria, en aquest cas improbable, no en la veritat dita sinó en el pensament tengut. El que cal fer, el que és el resultat d'una educació delicada, no és l'eternitat de no dir coses no semblants a les que pensem, sinó en no sentir coses que no poden ésser dites sens causar mal.

Aquest ideal d'Ètica és això i no altra cosa: un ideal. Ideal és sinònim no de cosa llunyana, sinó de cosa que s'allunya, com l'horitzó que no es pot atènyer. Però aquesta impossibilitat absoluta de no mentir té el seu contrapès que, juntament amb el coneixement del "jo", és el que dona significació a la vida, i és el respecte al "jo" dels altres. Amb bona paraula: tolerància. Perquè, qui té la raó?. Pensem que això de la raó no és més que l'exactitud dels judicis, no certament mecànics, aconseguits amb la conjunció polígama, més o menys fecunda, d'algunes idees; i és ben sabut que aquestes depenen dels objectes, dels sentits i d'un procés psicològic misteriós, factors tots ells personalíssims.

Aquesta tolerància, el respecte al "jo" dels altres, comença, està clar, pel respecte al "jo" propi. El primer que hem de fer, posats en aquest camí, és tenir en compte a les imposicions. Tolerància i llibertat van agermanades. Certes imposicions són doblement perilloses, ja que a vegades es presenten subtilment amagades sota el prestigi d'un nom, a vegades d'un llibre, altres d'una classe social. No prediquen iconoclastisme, però fanatisme tampoc. L'anàlisi ha d'arribar fins a revisar totes les idees que tinguem, alguna de les quals ha entrat sobtadament i sigilosament. I més d'un cop ens donarà l'alegria de poder rebutjar i llançar al munt de les desfetes alguna paradoxa brillant un temps; però plena ara de pols i teranyines.

Vegeu, per exemple, en temps de primavera, pel maig florit, mentre els rossinyols fan arribar des del batzer, la melodia amorosa de llurs refilades i al camp esclata en mil colors la catifa verda de l'herbei, com es fa oportú parlar d'aquestes qüestions, sincerament, animats d'aquest esperit tolerància que prediquem.

“És l'home, possiblement, l'únic animal idealista i és l'ideal l'única font de progrés.”

Quan hom procura adaptar la realitat a l'ideal que s'ha format fins a fer-la semblant a aquest, hom progressa. Aquest progrés, *passar del que és al que ha d'ésser*, és indefinit, ja que a mida que un ideal qualsevol es va fent casolà en brolla d'ell mateix un altre ideal cada vegada més superior; aquest fet és prou conegut per insistir-hi. Algú ha dit bellament que l'ideal no és una fita, sinó una direcció; és com el qui va cap el nord per la muntanya, pel pla, per la mar. La visió immediata (el bosc ombrívol, el sembrat verd, l'ona furient o la plana immensa) pot canviar la direcció, però l'ideal resta i restarà sempre perquè és sens dubte aquesta facultat de crear-lo o de sentir-lo la que diferencia l'home de la resta dels vius. És l'home, possiblement, l'únic animal idealista i és l'ideal l'única font de progrés.

La ciència que duu de la realitat cap a l'ideal és la Pedagogia; el camí és l'educació. D'aquí ve que educació vagi acompanyada de perfecció, de progrés. Mira, com el bon mariner, cap endavant i compta amb l'experiència i sobretot amb la ciència. Si la Pedagogia viu de tradicions, o bé s'atura per contemplar el present, cuitem a proclamar que no és Pedagogia, perquè l'educació no consisteix en dosis més o menys grosses de cultura, purgants de defectes; això seria una caricatura ridícula.

* Aquest article es va publicar el mes d'agost de 1930 (encara sota la monarquia d'Alfons XIII). L'autor, professor a Inca, el mataren els falangistes el 36 en el terme d'Algaida. No s'ha modificat cap punt ni cap coma, cap paraula ni cap lletra. S'ha transcrit així com va aparèixer a la revista La Nostra Terra.

Si la Pedagogia guia cap als ideals humans assequibles, la Política es proposa conduir la societat vers el major ideal social assolible: Hi ha, doncs, un paral·lel entre Pedagogia i Política; pretenen ambdues el mateix fi, encara que amb diferents objectes i subjectes. Avui en dia, temps gloriós de l'especialització, es pot dar el cas d'haver-hi un Pedagóg i un Polític; mes les grans figures de l'avior han confós les dues qualitats i així es veu, per exemple, un Moisé que és adés mestre, adés legislador. El progrés, el benestar personal i social, és també una Terra promesa. Cal, doncs, que Pedagogia i Política vagin lligades com el braç i la mà; per manera que si al polític li cal Pedagogia, al pedagóg li cal també Política.

Arribant aquí convé que precisem. Succeeix, a vegades, que es va parlant a l'entorn d'un problema i no se'l penetra, enlluernats pels reflexes de les seves múltiples cares. Aquest que ens ocupa està tallat com un brillant i cal tenir

força de voluntat per acabar la contemplació i no defugir vanament per més atractius que tengui. Precisem i parlem del mestre i dels deixebles.

Ben segur que a la vida cada un de nosaltres exerceix un mestratge. Mestre, en el sentit més ample, és tot aquell que ensenya i, encara que inconscientment, sempre, fins i tot en les coses més petites, marcam la nostra empremta damunt els nostres inferiors. En aquest respecte no se'ns acudeixen paraules més escaients que unes de William James: "Obrem, ve a dir, com si tenguéssim la certesa que això que feim ha de servir d'exemple". Pensem que els nostres actes són fecunds per si mateixos i que la nostra conducta d'ara és el pare i la mare de la conducta dels de demà. Aquesta, si no hi hagués altres motius, seria causa suficient perquè complíssim amb els nostres drets i deures. Si faltam a la llei, si ens deixem calcigar les nostres llibertats, tinguem per segur que les generacions que vendran seran anàrquiques i esclaves alhora.

Vetaquí per què tot mestre, que som tots, i el pedagog sobretot, han d'ésser polítics. El mestre que no cerqui i trobi un procediment condicionat als seus deixebles per inculcar-los la responsabilitat de les seves obligacions (deures) com també la de les seves llibertats (drets), que ve a ésser com un tresor que han de conservar i acréixer, es fa reu d'un delictes de lesa humanitat, ja que d'aquesta manca de política se'n ressentirà la societat. I pensem més encara que aquestes qüestions són doblement delicades per la seva subtilesa; mai com aquí no hi ve tan bé la sentència popular que assegura que les petites causes produeixen grans efectes.

“I té drets, perquè en té necessitat, de moure's, d'enraonar, de fer; i el fan estar quiet, mut, aturat.”

Posats en aquest sentit restringit del mestre, pensem en el que es fa a l'escola i en el que s'hauria de fer. Coneixem aquest problema perquè ens ha preocupat sempre i l'hem anat estudiant convençuts de la gran responsabilitat del mestre que o bé segueix un camí dolent o bé es plega de mans. A la majoria de les nostres escoles l'autoritat, que és l'encarnació de la llei, està representada pel voler del mestre. Ell és dictador, més o menys tolerant, disposant, ordenant, manant. Per res no es té en compte la personalitat pròpia de l'infant, que sols és això, ni els seus drets. Sembla que no tenguim més que obligacions. I té drets, perquè en té necessitat, de moure's, d'enraonar, de fer; i el fan estar quiet, mut, aturat. Aquest panorama que hem contemplat sovint fa esgarrifar; però, en general, l'escola és això i tant-de-bo que a vegades es desfressa amb un edifici plaent, un treball interessant, un mestre de bon humor i amb il·lusions.

¿No s'han cansat de repetir, pedagogs i sociòlegs, que l'escola és l'aprenentatge de la

vida? ¿I és, per ventura, la vida passivitat, quietud, obediència cega, fer per fer inútilment? Ah! No. No pot ésser-ho. No ho serà mai, gràcies a Déu. El creador ha posat dintre el cor de cada ésser la llavoreta de la llibertat, llavoreta que s'ha de deixar germinar i s'ha de cuidar després l'arbret petit perquè creixi ufanós i a l'ombra de la seva fronda poguem descansar amb la satisfacció dels deures complerts.

Pels ulls profans és agradable veure l'escola silenciosa, muda, i allí els nois externament callats i quiets mentre llurs esperits estan allà defora, lluny de la presó, envejant el vol lliure dels ocells.

L'escola així no és més que una de tantes creacions del diable, per tal de perdre la Humanitat i sembrar ben prest dins la pensa de l'home el mal llevat de l'odi, de l'enveja, de la ràbia.

Un quadre per l'estil és la família on el pare, erigit en suprema autoritat, disposa de tot i menys mal si no es descarrega de la seva obligació sobre les mans mercenàries de criats i criades.

(Hem d'advertir abans de seguir endavant, que si parléssim pels nostres col·legues seria una altra forma que emprariem; mes aquests mots volem que siguin populars i a posta suprimim les cites d'autors i obres que hem consultats abans de començar. I deim això amb el doble objecte de defensar la nostra modèstia i, per altra, de reforçar els arguments, dels quals –els millors segurament– no són nostres; però els subscriuim enterament).

Si abans hem assenyalat defectes, hem de proposar ara remei. Comencem advertint que parlem revestits de la doble qualitat de pare i de mestre, i exposem senzillament allò que creim que s'hauria de fer a la llar i a l'escola, en vista de l'educació política, és dir, la part de política que hauria d'haver-hi en l'educació. La norma de conducta que s'ha d'observar és ben senzilla: *mai per mai privar o imposar perquè sí.* ¿I amb quins elements de judici ha de comptar la mare i

el pare i el mestre per a resoldre raonablement si l'infant ha de fer o deixar de fer una cosa o l'altra? Amb uns elements poderosos que coneixem gràcies als psicòlegs i que es fa precís vulgaritzar: amb els interessos. Tenguem present que l'interès per una cosa neix de la necessitat que d'ella se'n té, més que mai, en aquest primer temps de la vida; i resulta ben senzill recordar que el que l'infant necessita a la primera època de la vida és aliment per créixer i cap obstacle pel seu creixement. Les nocions elementals de puericultura preconitzant la lactància i l'alimentació apropiades, la higiene, l'amplitud dels vestits, la inutilitat de les faixes i cotilles, els jocs, etc. etc., tothom les sap; mes no tot ha d'ésser conreu físic. Creim, referent a l'educació, que en aquesta edat s'ha de deixar fer a l'infant el que vulgui, procurant no donar-li ocasió de fer mal o de fer-se'n ell mateix, ja que les seves idees, sentiments i volicions estaran guiades per una natural necessitat. contra la majoria, creim també que no s'ha d'atribuir gran importància als hàbits docents adquirits ara, que són sempre modificables per una ulterior educació veritable. La imatge que representa l'infant

com una arbret petit, necessitat de tutor i que, sinó, creix tort i serà un arbre mal fet definitivament, és, encara que popular, inexacta, ja que l'infant no és un arbre, volem dir, un home en petit, ni físicament, ni molt menys espiritualment. Aquestes idees estan avui dia ben clares entre els pedagogs i sobre elles algun dia insistirem.

Hem de distingir durant el temps que l'infant està a l'edat escolar diversos períodes ben definits i pels quals passa sense

transicions sobtades, que exposarem abreviadament:

- a) Veim en primer lloc i fins els nou anys, una edat que els psicòlegs denominen *edat dels interessos immediats*. L'infant se sent atret pel temps i espai presents i el captiven les causes i efectes naturals que d'ells percep. La conducta a observar pel mestre, en vista de l'educació política, és ben clara: l'ordre a dins l'escola dependent de programes apropiats a les necessitats dels escolars en aquesta època un xic egoista. Hi ha, en aquest respecte, la concepció i realització genial del pedagog belga Dr. Decroly creador del mètode anomenat dels centres d'interès que fan girar la tasca escolar entorn d'un interès immediat

“Per damunt del fet concret hi ha la coordinació de les idees, encara que empíricament, i l'adolescent comença ja a organitzar els coneixements.”

dependent de l'estació de l'any i de la necessitat de defensar-se dels elements naturals.

- b) Dels deu als dotze anys ens trobem amb l'edat dels interessos especialitzats concrets, que és l'edat de les monografies. Hi ha un cert interès pel proïsme i pels fets d'un personatge real o fictici, d'altres llocs (Geografia), o d'altres temps (Història). Cal, doncs, escollir aquells personatges dignes d'unes Vides paral·leles, de l'Història Sagrada, de Grècia, de Roma, o bé dels temps moderns, com Guillem Tell, etc. etc.
- c) Fins els quinze anys s'observa l'aparició dels interessos abstractes simples. Per damunt del fet concret hi ha la coordinació de les idees, encara que empíricament, i l'adolescent comença ja a organitzar els coneixements. Cal, doncs, implantar a l'escola el règim de les comunitats escolars lliures, on els alumnes deduiran, amb llurs contínues relacions, la correlació entre els drets i els deures.
- d) Assenyallem, per últim, una altra etapa, encara que extra escolar també com l'anterior, que arriba cap allà els 18 o 20 anys; l'època dels interessos abstractes complexes. Interessen aleshores la biologia, la psicologia, la religió, les ciències morals. La conducta a observar per part del mestre és més difícil d'assenyalar perquè hi intervé -ultra la pròpia personalitat dels joves, més o menys definida- altres factors dependents del medi social, influència religiosa, règim polític, etc. Per manca de dades i perquè ja cau fora la nostra esfera d'acció deixem aquí la paraula als universitaris.

Ni mestres, ni pares, han de perdre de vista el resultat que s'ha d'obtenir amb llur intervenció a l'educació política dels seus deixebles o fills. Per la seva inferioritat per a la lluita per la vida l'infant es troba, s'ha de trobar, sota una tutela espontània; mes, gradualment, aquesta tutela s'ha de convertir en autonomia intel·lectual i

moral. És dir, que el futur home sotmès a una educació que, com ja hem dit, per ésser-ho ha d'ésser política, ha de sentir de primer una *autoritat consentida*, de la que rebí en gran part de fora a dintre la majoria dels seus judicis i costums; en segon lloc passarà per una *anarquia relativa*, durant l'adolescència, en què es vol sacudir la tutela estranya, però és incapaç de formar judicis personals i de conduir-se per si mateix. I arribarà, a la fi, a la *llibertat reflexiva* quan, emancipat de la influència del medi ambient, dirigirà la seva voluntat i la seva raó de dintre a fora.

No cal dir que entenem per llibertat, no la facultat de fer el que es vol, sinó allò que Montesquieu anomena "la facultat de fer el que s'ha de fer" és dir, l'imperi de la consciència reflexiva sobre l'espontaneïtat del subconscient que és impulsiu i intuïtiu. □

Informàtica Ciutat

www.informaticaciutat.com

Venda d'equips informàtics i servei tècnic
Càmeres ip de vigilància
Disseny Web
Servei a Domicili

Tel. : 971-28 98 98
Fax: 971- 45.16.94
E-mail: tenda@informaticaciutat.com
C/ de la Balanguera, 10 - baixos
07011 - Palma de Mallorca